

Innsatsområde 2: Kompetanse og forskning

Mål innsatsområde 2 – kompetanse:

Vestland tannhelseteneste skal ha solide fagmiljø med høg fagleg standard som legg vekt på utvikling og læring. Tenesta skal vere attraktiv og konkurransedyktig og kunne rekruttere og behalde kvalifisert personell.

Kompetanse

Kva kompetanse og personell tannhelsetenesta i Vestland har behov for heng saman med utviklinga i samfunnet. Befolkningsmansetnaden, kva pasientgrupper den offentlege tannhelsetenesta skal prioritere og behandlingsbehovet til pasientane er viktige faktorar i utviklinga.

I planperioden skal Vestland tannhelseteneste ha særleg fokus på desse hovudutfordringane:

- Betre fordeling av tannhelsepersonell
- Rekruttere og avgrense gjennomtrekk av personell
- Solide fagmiljø
- Betre oppgåvefordeling
- Tverrfagleg spesialiserte tenester
- Kompetanseutvikling
- Forsking
- Leiing og støttefunksjonar
- Forvaltning av kompetansen

Betre fordeling av tannhelsepersonellet

Personellveksten i tannhelsetenesta har i hovudsak vore i privat tannhelseteneste, jamfør NOU-en [Tid for Handling frå Helsepersonellkommissjonen](#). Distrikta har problem med å rekruttere og stabilisere tannhelsepersonell, medan dei største byane har mange privatpraktiserande tannlegar og tannpleiarar. Som i helsetenesta generelt så er det dei minst sentrale kommunane som mistar mest arbeidskraft. Grunnar til at fagpersonell trekk mot sentrale strom kan vere komplekse, men ønske om større fagmiljø kan vere ei viktig årsak. Vestland ønsker å justere den geografiske skeivfordelinga og få til ei betre spreining av kompetansen i fylket.

Rekruttere og avgrense gjennomtrekk av personell

Stabil bemanning på tannklinikane er viktig for å sikre kontinuitet, kvalitet og tilgjenge. Stabil bemanning skaper tryggleik og har stor betydning for levering av tannhelsetenester til befolkninga og arbeidsmiljø på klinikane.

Vestland tannhelseteneste må jobbe systematisk for å vere ein attraktiv arbeidsplass. Det er viktig å oppretthalde møteplassar med aktuelle søkarar, vere synleg og få fram kva moglegheiter som finst i tannhelsetenesta i Vestland.

Tannhelsetenesta i Vestland samarbeider og bidrar i utdanning av tannhelsepersonell. Det er viktig at tannhelsetenesta kan tilby praksisplass for tannlegestudentar, tannpleiarstudentar, tannhelsesekretærar og andre aktuelle utdanningar for å rekruttere personar til tenesta. Føresetnaden for å sikre at personar under opplæring får ein god praksis og positive opplevingar med Vestland tannhelseteneste, er at tannklinikken må ha tilstrekkeleg personell, tid og behandlingsrom til å kunne ta i mot elevane/studentane på ein god måte. Dersom tannhelsetenesta lukkast med å vere ein god praksisplass, vil det bidra i rekrutteringa til tenesta.

Tannhelsetenesta erfarer at løn og høve til kompetanseutvikling blir løfta fram som viktige faktorar for å tiltrekke og behalde personell. Rekrutterings- og stabiliseringstilskot og kompetansehevingstiltak er også viktige verkemiddel for å rekruttere og stabilisere personell.

Årsakene til vanskar med å rekruttere i tillegg til stor gjennomtrekk av personell er ofte komplekse. Det vil vere viktig å kartlegge dette nærmare og sjå på kva tiltak som kan bidra til å snu trenden. Målet er at tilsette skal kjenne seg godt tatt vare på, at dei kjenner seg fagleg trygge og har eit

fagleg og sosialt fellesskap. Like viktig er det at dei opplever samsvar mellom krav og kontroll og har system og personar rundt seg der den tilsette kan få nødvendig støtte og råd. Dette er faktorar som kan virke positivt inn på arbeidsmiljø og arbeidsbelastning, og bidra til å stabilisere og rekruttere personell til tenesta.

Solide fagmiljø

Tannhelsetenesta ser ein tendens til at nyutdanna tannhelsepersonell sjeldnare blir verande på mindre klinikkar som manglar eit større fagleg og sosialt miljø.

Vestland tannhelseteneste ønsker å ha fagmiljø der det er lagt til rette for læring, erfaringsutveksling, samhandling, forskning og kunnskapsdeling i den kliniske kvardagen.

Vestland tannhelseteneste har som krav at alle fast tilsette i klinisk teneste skal ha fagutdanning og autorisasjon. Når det gjeld tannhelsesekretærstillingar blir det i nokre tilfelle gjort avtale om å gjennomføre/fullføre studie innan avtalt tid etter tilsetjing.

Betre oppgåvefordeling

Riktig oppgåvefordeling og god organisering av arbeidet vil kunne bidra til å oppretthalde og forbetre kvaliteten på tenestene, redusere ressursbruken, auke effektiviteten, oppretthalde merksemda på kjerneoppgåvene og motivasjonen og trivselen til dei tilsette. I større fagmiljø er det mogleg å vere meir fleksibel på kva behandlingsressursar ein har på tannklinikken og tilpasse etter behov slik at oppgåvefordelinga blir optimal.

I Noreg har vi per i dag knapt ein tannpleiar per fire tannlegar. Vestland tannhelseteneste har som mål å auke opp talet på tannpleiarar i forhold til tannlegar til ein tannpleiar per to tannlegar. Dette er ei utfordring å nå når ein får lite søkarar til allereie eksisterande tannpleiarstillingar, spesielt i distrikta.

Tannhelsepersonell vil bli ein enda meir knapp ressurs i framtida. Dette gjer det enda viktigare å fordele oppgåvene godt. Oppgåver som ikkje er avhengig av tannhelsefagleg kompetanse bør fordelast til anna personell eller vurdere om det er mogleg å automatisere oppgåvene ved hjelp av teknologi og digitale løysingar. Tannhelsepersonellet skal kunne prioritere si tid til pasientbehandling og den menneskelege kontakten.

Både endringane i behandlingsbehovet, at det blir færre tilsette per pasient i helsetenestene og den demografiske utviklinga, gjer at tannhelsetenesta treng å legge enda større vekt på førebygging. Dette betyr auka behov for yrkesgrupper som tannpleiarar. I tråd med beste effektive omsorgsnivå (BEON-prinsippet), så bør tannhelsetenesta i større grad legge vekt på førebyggjande tenester og hjelp til sjølvhjelp.

Tverrfaglege spesialiserte tenester

Det er større behov for meir tverrfaglege spesialiserte tenester no enn før, både med tanke på t.d. TOO-tilbodet, men også for å kunne gje eit tilstrekkeleg tannhelsetilbod til pasientar med komplekse helseutfordringar. I dag gir tannhelsetenesta meir spesialiserte og individuelt tilpassa tannhelsetenester i samarbeid med fleire involverte partar for å sikre pasientane i den offentlege tannhelsetenesta ei akseptabel munn- og tannhelse. Det ser ut til at dette er eit aukande behov.

Vestland tannhelseteneste ønsker å vidareutvikle dei eksisterande tilboda som spesialisttilbodet ved kompetansesentera og sjukehusodontologi. Det same gjeld tverrfagleg spesialisert tilbod som TOO, og tilsvarande tilbod til barn og unge, i tillegg til andre prioriterte grupper som har utfordringar med å ta i mot tannbehandling.

Tannhelsetenesta må styrke samarbeidet med relevante samarbeidspartar som skal følge opp pasientane før, under og etter behandling for å sikre at behandlinga blir vellukka.

Kompetanseutvikling

Det er ein auke i andel helsepersonell med høgare utdanning og spesialisering i tannhelsetenesta. Skifte i behandlingsbehovet til pasientgruppene har utløyst behov for meir kompetanse på førebygging, spesialisert og tverrfagleg kompetanse.

Kompetanseutvikling i tannhelsetenesta er avgjerande for å levere gode tenester til befolkninga. Kompetanseutvikling er ein kontinuerleg prosess som skapar tryggleik både for pasient og behandlar. Rom for utvikling og kompetanseheving er også viktige faktorar for å rekruttere og stabilisere personell.

Leiing og støttefunksjonar

Tannhelsetenesta treng ikkje berre høg fagkompetanse, men også høg kompetanse på leiing og styring. Leiarane har ansvaret for å sette retning, utvikle tenesta, systematisk kvalitetsarbeid og forbetring. Dei skal skape gode og tydelege rammer for dei tilsette slik at tannhelsepersonellet er best mogleg rusta til å yte så gode tenester som mogleg til pasientane.

Tannhelsetenesta i Vestland skal satse på leiarutvikling slik at leiarane i alle ledd i tenestelinja er trygge og gode i sine leiarfunksjonar, ansvar og oppgåver. Det skal vere tydelege roller og oppgåvefordeling. Stab og støttepersonell skal avlaste og gi støtte både til leiarane i tenesta og til tannhelsepersonellet på klinikkane. Leiarane skal prioritere oppfølging av sine tilsette og utvikling av tenesta. Tannhelsepersonellet skal prioritere pasientbehandling framfor administrative og merkantile oppgåver.

Forvaltning av kompetansen

Vestland tannhelsetenesta skal sikre at tenesta får mest mogleg ut av den kompetansen som finst i tenesta. I tillegg må tenesta kartlegge, ha oversikt over og ha plan for:

- eksisterande kompetanse
- kva kompetanse det er behov for
- tiltak for å sikre nødvendig kompetanse
- overføring av kompetanse og
- korleis tenesta forvaltar kompetansen

Tannhelsetenesta treng gode system og verktøy som gjer det mogleg å effektivt kartlegge, planlegge, sette inn tiltak, følge opp, overføre og ta vare på kompetansen i tenesta. Dette er nødvendig for å vere ein lærande organisasjon med tydleg retning og forventingar om kva kompetanse tenesta skal ha.

Ei god forvaltning av arbeidsstokken krev at tannhelsetenesta har gode:

- relasjonar
- tilhøyrse, støtte og tillit frå leiar og kollega
- rammevilkår
- arbeidsplan og -oppgåver, løn, fysisk fasilitetar, IT-system
- fagleg fundament
- moglegheiter for utvikling (kunnskap, forskning, erfaring, fagleg påfyll og kurs, fagstøtte og rettleiing)

Forskning

Mål innsatsområde 2 – forskning:

Vestland tannhelseteneste skal bidra inn i ein målretta, heilskapleg og koordinert nasjonal innsats for forskning, utvikling og innovasjon innanfor tannhelsetenesta.

Likeverdige og trygge tannhelsetenester føreset ei kunnskapsbasert teneste. Det er behov for meir forskning for at tenestene og tiltak tannhelsetenesta gjennomfører skal vere kunnskapsbaserte. Forsking er ein føresetnad for kunnskapsutvikling. Forskingstiljøa bør ha tett samarbeid og dialog med tenesta både for å sikre at det er behova og utfordringane i tenesta som blir lagt til grunn i val av forskingsprosjekt og for å sikra at ny kunnskap blir raskt og godt implementert i tenesta. Det er særleg behov for forskning på kva førebyggjande og helsefremmande tiltak i tannhelsetenesta som er effektive og bør prioriterast. Tenesteforskning tar utgangspunkt i organisering av samarbeidet

mellom tannhelsetenesta og andre helse- og omsorgstenester. Dette er eit viktig område for tannhelsetenesta i Vestland å få meir kunnskap om.

Praksisnær forskning føreset at tilsette i tenesta deltar og at det blir sett av ressursar til dette i tenesta. Høve til å vere ein del av forskingsprosjekt vil bidra til kompetanseutvikling i tenesta og kan vere ein faktor som kan gi tilsette vidare rom for vekst og utvikling. Forsking har ein større verdi ut over kunnskapsgrunnlaget den gir i form av å utvikle, motivere og heve kompetansen til dei tilsette som deltar i forskingsprosjekt. Det å vere ein del av noko større og bidra inn i forskning gir moglegheiter som kan vere med på både å rekruttere og stabilisere personell i tenesta.

Målet for forskinga bør vere å bidra til ei meir kunnskapsbasert og effektiv tannhelseteneste med høg kvalitet og pasienttryggleik. Dette er viktig om tannhelsetenesta i Vestland skal nå visjonen om å vere nyskapande og berekraftig og løyse samfunnsoppdraget med å sette retning, engasjere og samhandle for å utvikle gode tenester og eit framtidretta Vestland.

Vestland tannhelseteneste bør legge til rette for strategisk og aktiv rekruttering av den kompetansen som trengst for å kunne utvikle eit forskingsmiljø som bidrar til å skaffe kunnskapsgrunnlag, innovasjon og teknologi som trengst i tenesta.

Vestland tannhelseteneste skal støtte opp om strategien «Saman om kunnskapsløft for oral helse, Forskings- og innovasjonsstrategi på tannhelsefeltet (2017-2027)».

Strategien skal bidra til vidareutvikling av kunnskapsbaserte og meir samordna tenester. Den vektlegg samarbeid om forskning innan alle aspekt av oral helse og samanhengen mellom oral helse og anna fysisk helse, psykisk helse og livssituasjon. Strategien har fem innsatsområde:

- Praksisnær forskning og innovasjon for betre behandling og kompetanseheving i tannhelsetenesta
- Helsedata for målretta helsefremjande aktivitet og kunnskapsbaserte tannhelsetenester
- Fleirfaglegheit og samarbeid mellom tannhelsetenesta og andre helse- og omsorgstenester
- Forsking av høg kvalitet og sterkare nasjonalt og internasjonalt samarbeid
- Strategisk rekruttering og gode vilkår for forskning